

HENRYK PODBIELSKI

ŚP. PROF. DR JANINA PLISZCZYŃSKA (1904–1982)

Dnia 2 września 1982 r. po długiej i ciężkiej chorobie zmarła prof. dr Janina Pliszczyńska, emerytowany profesor nadzwyczajny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, wieloletni kierownik Sekcji Filologii Klasycznej, b. kierownik I Katedry Filol. Klasycznej (greckiej), członek czynny i b. przewodniczący Wydziału Historyczno-Filologicznego Towarzystwa Naukowego KUL, członek czynny Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, członek Zarządu Głównego i członek honorowy Polskiego Towarzystwa Filologicznego, wieloletni przewodniczący Lubelskiego Koła tego Towarzystwa, członek Związku Literatów Polskich, wieloletni redaktor zeszytu filologii klasycznej „Roczników Humanistycznych”, za swe wybitne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne odznaczona m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Prof. dr Janina Pliszczyńska, z domu Niemirska, urodziła się 17 lutego 1904 r. w Łodzi, w rodzinie inteligenckiej. Ogólnokształcąca szkołę średnią ukończyła w Warszawie w r. 1921. W latach 1922–28 odbyła studia wyższe w zakresie filologii klasycznej na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego, uwieńczone doktoratem na podstawie napisanej pod kierunkiem prof. dra G. Przychockiego rozprawy: „Poglądy etyczne historyków rzymskich pierwszych trzech wieków cesarstwa”. Po zawarciu małżeństwa przeniosiła się do Lublina, gdzie mieszkał jej mąż, mecenas Czesław Pliszczyński, i podjęła pracę jako nauczycielka jęz. łacińskiego w Państwowym Gimnazjum im. Unii Lubelskiej. Od r. 1930 pełniła równocześnie funkcję kierownika Ośrodka metodyczno-naukowego dla nauczycieli łaciny Kuratorium Lubelskiego. Kierując tym Ośrodkiem (do r. 1950) dała się poznać nie tylko jako wybitny pedagog, lecz również jako dobra organizatorka życia naukowego wśród nauczycieli. W pracowni Ośrodka zgromadziła bogatą bibliotekę i duży zbiór przezroczy ze sztuki starożytnej. Urządzała systematycznie wystawy artystycznych fotografii z arcydzieł sztuki starożytnej. Niosła pomoc nauczycielom przez swą akcję wydawniczą w zakresie podręczników

i publikacji o charakterze naukowo-dydaktycznym. Pierwszy zatwierdzony przez Ministerstwo Wyznań i Oświecenia Publicznego podręcznik dla ostatniej klasy liceum humanistycznego pt. *Portrety cesarzy rzymskich* wydała w r. 1937 (Lwów, Ossolineum; wyd. 2 Lublin 1946). Następny czteroczęściowy podręcznik do nauki języka łacińskiego pt. *Homo sum* został wydany w Lublinie w pierwszych latach powojennych (1945-47). W okresie 1948-1950 redagowała czasopismo „Pajdeja”, przeznaczone dla nauczycieli języków klasycznych, zawierające m.in. jej własne artykuły z zakresu dydaktyki języków starożytnych w szkole średniej.

Z jej inicjatywy zostało powołane w 1937 r. pierwsze w Lublinie Liceum Klasyczne przy Państwowym Gimnazjum im. Unii Lubelskiej. Liceum to dzięki wielkiej odwadze cywilnej prof. J. Pliszczyńskiej, która zainicjowała już w listopadzie 1939 r. tajne nauczanie, przetrwało przez cały okres okupacji hitlerowskiej. Wyrazem jej odwagi płynącej z patriotycznej troski o zapewnienie młodzieży niezbędnych pomocy naukowych jest też fakt ocalenia całej biblioteki Ośrodka, którą wyniosła z gmachu Gimnazjum im. Unii Lubelskiej, przechowała przez okres wojny i zwróciła w 1944 r. szkolnictwu polskiemu.

Z sekcją filologii klasycznej KUL prof. J. Pliszczyńska nawiązała pierwsze kontakty już w 1945 r. podejmując zajęcia zleczone z zakresu obydwu języków klasycznych oraz literatury greckiej i rzymskiej. W r. 1948 zrezygnowała jednak na pewien okres z tych zajęć i podjęła je na nowo w 1952 r. pracując do 1956 r. na stanowisku wykładowcy zleczonego, w latach 1956-1966 na etacie docenta i następnie od 1967 r. do 30 września 1974 jako profesor nadzwyczajny i kierownik I Katedry Filologii Klasycznej (greckiej).

Pomimo intensywnej i czasochłonnej działalności o charakterze dydaktyczno-wychowawczym oraz długoletniej pracy w szkolnictwie średnim prof. dr Janina Pliszczyńska posiada poważny dorobek naukowy, na który składa się ponad 50 publikacji. Znajdujemy wśród nich dwie monografie książkowe: *De elocutione Pliniana in epistularum libris novem conspicua* (Lublin 1955) i *Wokół Dolonei* (1966); szereg dużych artykułów i rozpraw na temat eposu Homera, periegezy Pauzanasza, dialogów Platona, *Etyki Nikomachejskiej* Arystotelesa, listów św. Pawła; doskonałe, opatrzone jej własnym wstępem i komentarzem przekłady dzieł pisarzy starożytnych: Swetoniusza *Żywoty Cezarów* (5 wydań), Tacyta *Dialog o mówcach* (Lublin 1937), Pauzanasza *Wędrowki po Helladzie* (część pierwsza: *Na Olimpijskiej bieżni i w boju*. Wrocław 1968 ss. 357, część druga: *W świątyni i w micie*. Wrocław 1973 ss. 487), Klemensa Aleksandryjskiego *Dywany (Stromateis)*, przekład, wstęp, komentarz – złożone do druku w wydawnictwie PAX, ok. 1500 s. masywnopisu; wspomniane uprzednio podręczniki do nauki języka łacińskiego oraz podręcznik do nauki języka greckiego dla seminariów duchownych: „*Idou ho anthropos*” (Poznań 1960).

Po objęciu zajęć na filologii klasycznej KUL prof. J. Pliszczyńska prowadziła w latach 1952-1956 wykłady z literatury greckiej i rzymskiej dla studentów wszystkich filologii Wydziału Humanistycznego oraz seminarium greckie i ćwiczenia z języka łacińskiego i greckiego na filologii klasycznej. Po nominacji na docenta w 1956 roku wykłada wyłącznie literaturę grecką i nadal kieruje greckim seminarium, którego owocem jest około 40 napisanych pod jej kierunkiem prac magisterskich. Od r. 1967 prowadziła również seminarium doktoranckie. Jako pedagog uniwersytecki wielką wagę przywiązywała nie tylko do uzyskania przez studenta niezbędnego zasobu wiedzy, lecz w większym jeszcze stopniu do wykształcenia w nim sprawności samodzielnego myślenia, umiejętnego stawiania problemów oraz ich poprawnego rozwiązywania. Tematy prac magisterskich usiłowała zawsze dostosować do osobowości studenta. Wyznając zasadę służebnej roli nauczyciela wobec osobowości ucznia w swej pracy dydaktycznej na pierwszym miejscu stawiała zawsze troskę o rozwój tej osobowości. Swych kontaktów ze studentami nie ograniczała wyłącznie do zajęć o charakterze dydaktycznym. W 1961 r. zorganizowała wśród studentów Koło Miłośników Dramatu Antycznego, którym kierowała do r. 1967 reżyserując corocznie jakiś dramat antyczny i organizując wiele wycieczek na spektakle teatralne do różnych miast Polski. Od r. 1967 do momentu odejścia na emeryturę była kuratorem naukowego Koła Młodych Klasyków.

Wiele swej niespożytej energii i serca włożyła również w kształcenie młodej kadry naukowej. Nigdy nie szczędziła swego cennego czasu na przedyskutowanie zagadnień opracowanych przez każdego z jej asystentów. Współpracę z nimi opierała przy tym na zasadach głębokiej przyjaźni, koleżeństwa i wzajemnego zaufania. Z wdzięcznością wspominamy jej macierzyńską troskę o stworzenie nam możliwie najkorzystniejszych warunków intelektualnego rozwoju, pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej, jej pomoc w nawiązaniu naukowych kontaktów z profesorami innych ośrodków akademickich, jej zabiegi o nasze urlopy naukowe i kształcące wyjazdy zagraniczne, jej cenne uwagi ułatwiające naszą pracę dydaktyczną na Uniwersytecie.

Z wykształcenia i zamiłowania prof. Janina Pliszczyńska była filologiem, filologiem w pełnym etymologicznym znaczeniu tego pojęcia, tj. „miłośniczką logosu” czyli „słowa”, rozumianego jako naturalny pierwiastek i zasada wszelkiej twórczości, jako narzędzie międzyludzkiej komunikacji oraz jako wyraz ludzkiego myślenia i zawartej w nim mądrości. Była uczoną o duszy artysty.